

УДК 821.161.2-3.09-055.2]19/20"

DOI" <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2022.4.2>

Ж. А. ТЕРНОВА

*завідувачка лабораторії «Країнознавство» при кафедрі романської філології,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна
Електронна пошта: 0811janina@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-7342-4555>*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ В АСПЕКТІ ЇХ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ

У центрі уваги запропонованої статті постає питання методології інтерпретації жіночих образів з урахуванням трьох аспектів: семіотичного, психолінгвістичного та когнітивного. *Мета* статті – вироблення підходів до інтерпретації жіночих образів в аспекті дослідження українськомовної картини світу на матеріалі української прози кінця ХХ початку ХХІ ст.

Актуальність запропонованого дослідження обґрунтовано потребою опрацювання наявних когнітивних одиниць-елементів понятійного поля, що вже отримали своє втілення у сучасній українській мові та нових, тих, що ще виформовуються на семантичному та концептуальному рівні онтологічного сприйняття трансформованої ролі жінки і її образу в свідомості українців.

У результаті дослідження було з'ясовано, що модель концепту успішна жінка в українськомовній художній літературі кінця ХХ – початку ХХІ ст. є угрупованням одиниць, які базуються на певній семантичній категорії, що являє собою той семантичний інваріант, який об'єднує різні комбінаторні, лексико-синтаксичні засоби системи української мов та зумовлює їх взаємодію на основі спільності їхніх семантичних функцій. Основними рівнями аналізу є семантичний (семіотичний) рівень інтерпретації, що передбачає аналіз конотацій вербальних одиниць для змалювання портрету успішної жінки, концептуальний (когнітивний) рівень сприйняття та усвідомлення українськомовним читачем успішної жінки та онтологічний (психолінгвістичний) рівень ситуацій, відчуттів та подій, що створюються завдяки чи з причини успішності самої жінки. Комплексний аналіз окремого жіночого образу може бути розділений на кілька семантичних елементів та обов'язково є похідним від етнокультурним сприйняттям певної професії або роду діяльності українським суспільством.

Ключові слова: успішна жінка, жіночий образ, концепт, субконцепт, макроконцепт, мікроконцепт, лінгвоментальна модель.

Постановка проблеми. У центрі уваги запропонованої статті постає питання методології інтерпретації жіночих образів з урахуванням трьох аспектів: семіотичного, психолінгвістичного та когнітивного.

Метою статті є вироблення підходів до інтерпретації жіночих образів в аспекті дослідження українськомовної картини світу на матеріалі української прози кінця ХХ початку ХХІ ст. Основними завданнями є:

– дослідження сутності кожного з запропонованих аспектів (семіотичного, психолінгвістичного та когнітивного) як загальної частини картини світу українського суспільства на межі ХХ–ХХІ ст.;

– представлення інтерпретації жіночого образу із застосування виробленої методології.

Актуальність запропонованого дослідження обґрунтовано потребою опрацювання наявних когнітивних одиниць-елементів понятійного поля, що вже отримали своє втілення

в сучасній українській мові та нових, тих, що ще виформовуються на семантичному та концептуальному рівні онтологічного сприйняття трансформованої ролі жінки та її образу у свідомості українців.

Аналіз попередніх досліджень. Семіотичні, лінгвокультурні, лінгвокогнітивні, аспекти актуалізації змістових характеристик мовних одиниць, що є релевантними для цієї наукової розвідки, висвітлювали такі лінгвісти, як, наприклад, Р. Барт (2000), О. Зорькіна (2003), Н. Кондратенко (2004), В. Красних (2003) та ін.

Виклад основного матеріалу. *Семіотичний аспект* семантики тексту ґрунтується на тлумаченні останнього як знака ситуації. Р. Барт вважає, що значення – це «акт, що об'єднує означуване та означене, акт, продуктом якого і є знак» [Барт : 271]. Якщо опосередкованість зв'язку денотата з формою підкреслює кожний дослідник, зокрема коли йдеться про вербальний знак, який належить до символічних, то

характер зв'язку денотата зі значенням (поняттям, думкою, ментальним феноменом) потребує пояснень, зокрема у випадку, де знаком виступає текст. Текст з огляду на це визначають як знак комунікативної ситуації, тобто «вербальна реакція на ситуацію, продукт мовленнєво-мисленнєвої діяльності і є текст» [Красних : 141]. Зрозуміло, що формою тут виступає текст, точніше, його матеріальна знаково-графічна фіксація, денотатом – ситуація, певний фрагмент дійсності, а вершиною трикутника, що відповідає ментальному феномену, узагальненому відображенню ситуації дійсності в свідомості реципієнта, на думку Н. Кондратенко, є зміст тексту [Кондратенко : 4]. Представимо графічний малюнок нашого розуміння тексту як знаку комунікативної ситуації, в якому вершина це *зміст тексту* – вербалізована реакція на ситуацію, в лівому куті знаходиться *денотат*, що передає віртуальний знак стосовно цієї комунікативної ситуації, а в правому куті *конотат*, що є актуалізованим змістом тексту, а в середині, власне комунікативна ситуація. Вважаємо, що саме в таких термінах слід описувати, значення текстових смислів стосовно реалізації концептів в художньому тексті:

Отже, ментальний еквівалент реальної ситуації не є її відповідником, копією, а завжди – інтерпретацією. Зміст тексту в семіотичному плані – це спосіб репрезентації дійсності у свідомості людини, мисленнєвий образ дійсності.

Психолінгвістичний аспект онтологічного рівня інтерпретації образу успішної жінки в художній літературі досліджуваного періоду пов'язаний з процесами породження тексту, його сприйняття та розуміння. Відштовхуючись від семіотичної моделі тексту як знака, у психолінгвістиці зміст тексту було інтерпретовано в аспекті мовленнєвої діяльності людини, тобто психолінгвістичний аналіз тексту передбачає акцент на мовну особистість та її діяльність [Зорькіна : 205].

Психолінгвістичні розробки в галузі семантики тексту було зорієнтовано на антропоцентричний чинник – адресата й адресанта. За таких умов змістом виступає авторський задум (категорія адресанта), що відповідає авторській інтенції, яка має бути зрозумілою реципієнту (категорія адресата). З семантикою тексту тісно пов'язаний адресатний аспект, а саме розуміння, що і становить оволодіння змістом. У психолінгвістичних дослідженнях тексту обґрунтовано специфіку процесу його розуміння з огляду на глибину оволодіння змістом [Кондратенко : 43].

Проте онтологічна інтерпретація в її психолінгвістичному аспекті, на противагу семантичній інтерпретації в семіотичному аспекті, демонструє домінування антропоцентричної методології, орієнтуючись на адресата й адресанта, тоді як семіотика враховує специфіку тексту як вербального знака. З огляду на це змістом тексту в аспекті психолінгвістики є інтенція мовця, яку має розуміти реципієнт, причому оволодіння змістом – розуміння – можливе лише за умови адекватного сприйняття інтенції [Кондратенко : 43].

Когнітивний аспект семантики тексту, що вписується в концептуальний рівень інтерпретації жіночих образів, не лише прагне визначити, що саме є змістом тексту, а й в його межах спостерігаємо спроби структурувати семантичну організацію тексту та з'ясувати специфіку глибинного розуміння – інтерпретації тексту. Якщо процес розуміння як оволодіння змістом цілісного тексту вивчає психолінгвістика, то інтерпретацію – герменевтика і когнітологія. В. Красних розмежує розуміння та інтерпретацію таким чином: «Інтерпретація відбувається в загальному контексті пізнавальної та оцінної діяльності людини на відміну від розуміння, що спирається на мову» [Красних, 2003, с. 139]. Для розуміння є релевантним знання мови (щоб декодувати текст – перейти від лінійної послідовності знаків до відповідної семантичної ситуації) і власний досвід, а для інтерпретації потрібні знання про світ енциклопедичного характеру, екстралінгвістичні знання [Кондратенко, 2004, с. 43].

Пропонована модель образу «успішна жінка» має таку структуру: жіночий образ, ґрунтований на певному психотипі, складники лінгвокультурної моделі, що є певною первинною структурою,

матрицею цієї моделі. Концептуальний аналіз концепту «успішна жінка», передбачає побудову моделі у формі поля концепту, що передбачає виокремлення *сміслового ядра* – «успішна жінка» та *сміслових компонентів*. Макроконцепт «успішна жінка» окрім субконцептів, що втілюють жіночі образи має культурні домінанти, що супроводжують ці образи на рівні ціннісної картини світу. В. Карасик наголошує, що поряд з мовною картиною світу, в ролі її аспекту об'єктивно виділяється ціннісна картина світу в мові. На думку ученого, тут доцільно розмежувати етнокультурний та соціокультурний плани стосовно різних видів оцінних ставлень [Карасик : 141]. Таким є, наприклад, ставлення жінки та чоловіка один до одного, ставлення жінки до розкоші, оцінка зовнішності жінки, наявність чи відсутність родини.

Образ жінки-лікарки є одним з найрозповсюдженіших в українській етносвідомості. Одним із найпопулярніших фетишів людей є медична тема, і тому опис жінки-лікаря дуже часто супроводжується сексуалізацією образу. Такі образи наявні в творах А. Любки, Х. Лукашук, Т. Малярчук, І. Роздобудько та ін.

Лікарки є жінками гарними, власними, харизматичними та незалежними: *Лікарка запитала, як його звати, а він ніяк не міг відвести від неї свого захопленого погляду. Вона видалась йому дивовижно прекрасною. Слідчий простежив за поглядом водія, і непрохана ревність заповонила серце. Та він міг зрозуміти спантеличеного і, здається, трохи наляканого чоловіка. Сьогодні ця жінка справді мала розкішний вигляд. Смарагдове сяйво, яке випромінювали її очі, надавало всьому обличчю містичного і неземного виразу* [Лукашук : 68].

Героїні є активними дійовими особами, амбітними і впевненими у собі, що розкривається через вживання дієслів, які передають інтенсивну, стрімку дію: *Ця жінка не чекала, коли їй на голову впаде манна небесна, сама собі манну організувала* <...> *Проте сама Ольга Іванівна несподівано перекинулася в іншу сферу діяльності. Без сумніву, надзвичайна жінка була. Вона вміла відчувати такі речі, як у казино, коли треба забирати виграш і тікати геть* [Малярчук : 113, 116].

Окрім домінантної семантики лідерства, вроди та незалежності, для жінок-лікарів є важ-

ливою матеріальною забезпеченістю: *Я була сама, грошей вистачало, та ще й батьки підкидали «на перших порах»* <...> *Я стала незалежною жінкою. І мушу сказати, відчувала заздрість з боку зайнятих буденними родинними справами подруг. Вони час від часу навідувалися до мене. Ми готували щось смаченьке і робили «розбір польотів» під гарні напої і закуски. Потім вони йшли, цілком заспокоєні, до своїх щоденних «мартенів» і я раділа, що мене обходить рутинна побутова* [Роздобудько : 36]. Образ жінки-лікаря – це цілісний образ ідеальної незалежної жінки.

Таким, наприклад, є образ Уляни Дмитрівни Крук, патологоанатома за спеціальністю: *патологоанатом Ведмедівської лікарні, або, як називали її в народі, Дохторка, мала жахливу репутацію*. Так, починається опис лікарки-патологоанатомки сільської лікарні. Як приклад наведемо інтерпретацію її образу з твору Андрія Любки «Карбід» (2015).

Значимо, що когнітивний зміст висловлень, які вживаються для опису героїні, супроводжується емоційними складниками, що через семантичні засоби «зачіпають» відчуття читача. Подекуди ці описи переходять в інтерпретації, превалюють над змістом висловлювання і посилюють емоційний стан, що супроводжує когнітивний зміст висловлювань. Отже, цей опис може бути розділений на кілька семантичних частин. Нами виділено 7 видів семантики у зображенні лікарки-патологоанатома:

1. Загадковість. *Подійкували навіть, що вона водиться із самим Нечистим. <...> Мабуть, саме це найбільше й дивувало, адже які можуть бути причини залишатися такій красуні у затурканому містечку десь між горами й зачиненими кордонами?* [Любка : 87].

Семантика загадковості – це архетипна ознака української жінки, що викликає острах та обережність «водиться з нечистим». Проте експлуатація саме цієї семантики тут не випадкова – лікарка, яка «зустрічає» людину на межі життя та смерті. Відзначимо, що семантика магії або загадковості, причетності до незрозумілого у художній літературі будь-якого народу, тим більш українського, має неабияке значення. Це традиція, що походить з усної народної творчості. Саме у фольклорі створювались жіночі образи, які втілюють етичні та естетичні

ідеали народу на різних рівнях сприйняття – від побутових уявлень до філософських рівнів свідомості. Залучення семантики загадковості слугує для пояснення усього незрозумілого «красуня у затурканому містечку».

2. Сексуальність. *Висока й струнка, з ідеально окресленою фігурою, розкішним чорним волоссям, тонюсінкими й вигнутими бровами, великими, можливо, навіть завеликими очима, настовбурченими грудьми і довгими, худенькими, як у старшокласниці, ніжками. До того ж одягалася Дохторка так, ніби ходила не брудними вулицями Ведмедева, а подіумами у світлі камер: завжди лише короткі спідниці чи платтячка, чорні колготи, светрики й блузи з глибоким декольте, лаковані туфлі на височенній шпильці, хтиво вимазані червоною помадою губи, червоний манікюр на довгих витончених пальцях. І рухалася, як кішка – граційно, плавно, кожен рух був обдуманим і незавершеним, ніби заводив невидимий механізм, від якого інші частини тіла також починали вигинатися й демонструвати себе; наприклад, поправляючи волосся, вона так вигнала шию, що напружувалася лінія ідеальної талії, яка, своєю чергою, випинала сідниці, потім робила різкий рух – і волосся хвилиною поверталось на плечі, а перса виклично піднімалася. Воістину, кожен її рух був гіпнотичним. І Уляна Дмитрівна про це, ясна річ, знала [Любка : 87].*

Гарна зовнішність – це одна з базових, невід’ємних семантик української жінки. Слабкість сильної статі до жінок у білому халаті пояснюється просто: чоловіків навіть у вік засилля фемінізму приваблюють споконвічно жіночі якості: здатність самовіддано піклуватися про інших, милосердя, доброта. А якщо додати сюди зазвичай властиву лікарям суворість, організованість і інтелект, то образ виходить неймовірно сексуальним і привабливим. Крім того, героїня зображується як безперечна красуня: «Краще б вона лягала під мільйонерів, а не спокушала наших чоловіків!», «завжди лише короткі спідниці», «хтиво вимазані червоною помадою губи, червоний манікюр на довгих витончених пальцях», «рухалася, як кішка – граційно, плавно, кожен рух був обдуманим ... механізм, від якого інші частини тіла також починали вигинатися й демонструвати себе». Отже, сексуальність та краса створюють образ

«жінки у білому халаті», який манить, приваблює й заворожує чоловіків та бісить жінок.

Сам погляд на неї уже заводив у гріх, що потім тижнями міг проростати в чоловіках млюсними фантазіями. Зрештою, вона справляла й позитивний вплив на місцевих мужчин, оскільки після зустрічі з нею вони могли цілу ніч кохатися зі своїми дружинами, дивуючи їх настирливістю і невтомністю [Любка : 88].

Семантика сексуальності є антропоцентричною за своїм призначенням, вона розрахована на чоловіків та жінок. Проте, якщо перші проникаються симпатією до об’єкта і позитивна емоція починає працювати на подальше сприйняття цього тексту, то жінки, навпаки, проникаються емоцією, яку вони могли б адресувати своїй конкурентці.

3. Особисте життя. *Ніби гарна й на вигляд розпусна, а ніби – й холодна святенниця. Ізолювала себе від чоловіків, цілу молодість проходила сама, так ні на кого й не кинувши оком [Любка : 88].*

Особисте життя героїні не вписується в культурну модель українського народу, яка передбачає, що стосунки з чоловіком – це частина особистісної успішності. Отже опис семантики «особистого» побудовано на протиставленні «гарна, але одинока». Щоправда «одинока за власним бажанням», оскільки вона сама «ізолювала себе від чоловіків». Така авторська інтенція передбачає діаметрально протилежне сприйняття у читача, від жалю до схвалення.

4. Вік. *Тепер їй було вже плюс-мінус сорок, але з нею подорослішала й ушляхетнилася її краса: Уляна стала ще привабливішою, ще вишуканішою, справжньою дамою. Без сумніву, найспокливішою жінкою Ведмедева [Любка : 88].*

Вікова характеристика героїні побудована на двох етико-культурних категоріях, що реалізуються у тексті на рівні основної ідеї боротьби з ейджизмом через протиставлення «вік» – «прибуваюча краса». Такий авторський підхід викликає позитивні емоції, змальовує успішність героїні попри вік та час.

5. Матеріальне забезпечення. *Це теж будило подив і недовіру. Як одинока жінка, працюючи патологоанатомом у зубожілій і занедбаній міській лікарні, може жити аж на таку широку ногу? Звідки в неї взялися гроші на такий будинок, на весь її шикарний гарде-*

роб, на власний автомобіль? <...> А в самої Уляни Дмитрівни ніхто не наважувався запитати, такою вона була неприступною й холодною. Від усього цього віяло якоюсь чортівнею, чимось загрозливим і потойбічним, усі це відчували, але ніхто виразно не спромігся нічого сформулювати [Любка : 88].

Тема зображення лікарки красуні переплітається з тематичними рядами «матеріальне забезпечення» та «родинні стосунки». «Одинока жінка», яка «живе на широку ногу» (гроші на будинок, на шикарний гардероб, на власний автомобіль). Суспільна думка не надто прихильна до таких успіхів, а тому експлуатація теми «потойбіччя» використовується як засіб пояснення походження такого стану речей: «віяло чортівнею, чимось загрозливим та потойбічним». На онтологічному рівні сприйняття Уляна Дмитрівна є, без сумніву, успішною жінкою, але опис її успішності стосовно її статків змальовується через негативне оцінне забарвлення. У концептуальній свідомості українського народу «матеріальне забезпечення» – це ознака успішності, але її походження – тема табу зі знаком мінус.

6. Владні амбіції. *Ще й у владу пнеться, не може без неї. Уже вдруге обрана депутатом міської ради. Від провладної партії. Щоправда, за ці роки партія влади тричі змінювалася, зате не змінилася ця вертихвістка, завжди поблизу високих крісел. У лікарні всі її побоювалися, думали, що хоче вижити начальство й сама стати головним лікарем* [Любка : 89].

Владність, як притаманна ознака української жінки – це невід’ємний символ успішності. Хоча змалювання відносин Уляни з владою є негативно забарвленими – «у владу пнеться», «хоче вижити начальство і стати головним лікарем», вони є яскравим свідченням її впливовості та неухильності заданій меті – вживання негативно забарвленого дієслова «пнутися» не заважає героїні мати реальний результат – вона

досягає успіху «уже вдруге обрана депутатом міської ради».

Характер змалювання образу жінки-лікарки продиктований етнокультурним сприйняттям цієї професії українським суспільством. Таким він є і в творах українських авторів: лікарка завжди гарна, при владі, завжди гонорова, небідна й така що має владу над чоловіками. Отже, жінка лікар – це найрозповсюдженіший образ жіночої професійної діяльності. Цей образ «успішної жінки-лікарки» актуалізовано шістьма основними видами семантики – загадковість, сексуальність, особисте життя, вік, заможність, владність. Усі ці види семантики покликані задля того, щоб показати успішність героїні, викликаючи емоційний імпульс захопленості персонажем і, подекуди, деконтекстуалізують сферу діяльності героїні задля змалювання семантики її загальної успішності.

Висновки. Отже, модель концепту **успішна жінка** в українськомовній художній літературі кінця ХХ – початку ХХІ ст. є угрупованням одиниць, які базуються на певній семантичній категорії, що являє собою той семантичний інваріант, який об’єднує різні комбінаторні, лексико-синтаксичні засоби системи української мов та зумовлює їх взаємодію на основі спільності їхніх семантичних функцій.

Основними рівнями аналізу є: семантичний (семіотичний) рівень інтерпретації, що передбачає аналіз конотацій вербальних одиниць для змалювання портрету успішної жінки, концептуальний (когнітивний) рівень сприйняття й усвідомлення українськомовним читачем успішної жінки та онтологічний (психолінгвістичний) рівень ситуацій, відчуттів та подій, що створюються завдяки чи з причини успішності самої жінки.

Комплексний аналіз окремого жіночого образу може бути розділений на кілька семантичних елементів та обов’язково є похідним від етнокультурного сприйняття певної професії або роду діяльності українським суспільством.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барт Р. Основы семиологии. *От структурализма к постструктурализму: Французская семиотика*. Москва : «Прогресс», 2000. С. 247–310.
2. Зорькина О. С. О психолінгвістическом подходе к изучению текста. *Язык и культура*. Новосибирск, 2003. С. 205–210.
3. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: «Перемена», 2004. 477 с.
4. Кондратенко Н. В. Організація семантичного поля тексту: текстовий та інтерпретаційний зміст : зб. наук. праць. Одеса : Докса, 2004. Вип. 6: Мова, текст, культура. С. 40–49.
5. Красных В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? Москва : ИТДГК «Гнозис», 2003. 375 с.

ДЖЕРЕЛА

1. Лукашук Х. Жити сьогодні. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. 240 с.
2. Любка А. Карбід. Чернівці : Книги – XI ; Meridian Czernowitz, 2015. 286 с.
3. Мальярчук Т. Біографія випадкового чуда. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2012. 240 с.
4. Роздобудько І. Синдром Жанны Ебютерн. *ЖИТИ – ПИТИ. Збірка оповідань*. Харків, Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2013. 320 с.

REFERENCES

1. Bart, R. (2000). *Osnovy semiologii [Fundamentals of semiology]*. Ot strukturalizma k poststrukturalizmu: Francuzskaya semiotika. Moskva : «Progress». S. 247–310 [in Russian].
2. Zor'kina, O. S. (2003). O psiholingvističeskom podhode k izučenyju teksta [On the psycholinguistic approach to the study of text]. *Yazyk i kul'tura*. Novosibirsk. S. 205–210 [in Russian].
3. Karasik, V. I. (2004). *Yazykovoju krug: lichnost', koncepty, diskurs [Language circle: personality, concepts, discourse]*. Volgograd : «Peremena» [in Russian].
4. Kondratenko, N. V. (2004). Orhanizatsiia semantичnoho polia tekstu: tekstovyi ta interpretatsiinyi зміst [Organization of the semantic field of the text: textual and interpretive content] : zb. nauk. prats. Odesa : Doksa. Vyp. 6: Mova, tekst, kultura. S. 40–49 [in Ukrainian].
5. Krasnyh, V. (2003). «Svoj» sredi «chuzhih»: mif ili real'nost'? ["Own" among "strangers": myth or reality?] Moskva: JTDGK «Gnozis» [in Russian].

SOURCES

1. Lukashchuk, Kh. (2014). *Zhyty sohodni [Live today]*. Kharkiv : Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia» [in Ukrainian].
2. Liubka, A. (2015). *Karbid [Carbide]*. Chernivtsi: Knyhy–KhI; Meridian Czernowitz [in Ukrainian].
3. Maliarchuk, T. (2012). *Biohrafia vypadkovoho chuda [Biography of an accidental miracle]*. Kharkiv : Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia» [in Ukrainian].
4. Rozdobudko, I. (2013). *Syndrom Zhanny Ebiutern [Zhanna Ebuterne syndrome]*. *ZhYTY – PYTY. Zbirka opovidan*. Kharkiv, Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia» [in Ukrainian].

ZH. A. TERNOVA

*Head of Laboratory «Country Studies»,
Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine
E-mail: 0811janna@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-7342-4555>*

MODERN APPROACHES TO THE INTERPRETATION OF WOMEN'S IMAGES IN THE ASPECT OF THEIR COMPLEX ANALYSIS

The focus of the proposed article is the question of the methodology of interpretation of female images, taking into account three aspects: semiotic, psycholinguistic and cognitive. The aim of the article is to develop approaches to the interpretation of female images in the aspect of researching the Ukrainian-language picture of the world based on the material of Ukrainian prose of the late 20th and early 21st centuries.

The relevance of the proposed study is based on the need to study the existing cognitive units-elements of the conceptual field that have already been embodied in the modern Ukrainian language and new ones that are still being formed at the semantic and conceptual level of the ontological perception of the transformed role of a woman and her image in the minds of Ukrainians.

As a result of the research, it was found that the concept model of a successful woman in the Ukrainian-language fiction of the late 20th – early 21st centuries. is a grouping of units based on a certain semantic category, which is a semantic invariant that unites various combinatorial, lexical-syntactic means of the Ukrainian language system and determines their interaction based on the commonality of their semantic functions. The main levels of analysis are the semantic (semiotic) level of interpretation, which involves the analysis of the connotations of verbal units for drawing a portrait of a successful woman, the conceptual (cognitive) level of perception and awareness of a successful woman by a Ukrainian-speaking reader, and the ontological (psycholinguistic) level of situations, feelings and events created due to or because of the success of the woman herself. A comprehensive analysis of a separate female image can be divided into several semantic elements and is necessarily derived from the ethno-cultural perception of a certain profession or type of activity by Ukrainian society.

Key words: successful woman, female image, concept, subconcept, macroconcept, microconcept, linguistic model.